

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2—, do 100 vrt Din 2.50, večji inserati petit vrsta Din 4—. Popusti po dogovoru. In eratni davek posebej. Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Clemenceau v svojem poslednjem bivališču

Danes dopoldne se je vršil v pokojnikovem rojstnem kraju pogreb v največji tišini brez vsakih svečanosti — Grobni spomenik brez napisa

Žalovanje v Franciji

Pariz, 25. novembra. Včeraj ob 1.45 ponoči je preminil veliki francoski državnik Georges Clemenceau. Vest o njegovi smrti je napravila kljub temu, da so jo že več dni napovedovali, povsod globoči vtič.

Ministrski predsednik Tardieu, eden najzanimnejših priateljev pokojnika, se je ob 3. zutriai pripeljal iz Pariza z avtomobilom, da ga je pokropil in v imenu vseh izrazil pokojnikovi rodbini sožalje. Ob smrti posteli so bili zbrani pokojnikovi otroci, vnuki, njegov sluga in njegov Šofer, ki sta mu strela ves čas bolezni.

Ker je Clemenceau izrazil željo, naj se opuste pri pogrebu vse svečanosti, so bile v znak žalovanja samo izobesene na vseh državnih poslopjih žalne zastave. Francoski parlament in senata imela danes žalni sej, ki ste bili v znak žalovanja po komemoracijskem govoru predsednikov prekinjeni.

Po pokojnikovih navodilih se je izvršil danes v največji tišini pogreb. Ob 2. zutriai so naložili krsto v mrtvaški avtomobil, ki ga je spremjal še pet drugih avtomobilov, v katerih so se vozili pokojnikovi najožji sorodniki in štiri najboljši priatelji. Na cesti, po-

katerih je krenil spredel, je bil prepovedan dopoldne promet vseh drugih vozil.

V navzočnosti najbližjih sorodnikov je bil ob 12. izvršen pogreb v rojstnem kraju pokojnika v majhnem gozdčku, oddaljenem 23 km od La Roche s. Yon. Pokojnikov Šofer je izkopal jamo, v katero so na to položili krsto tako, da stoji Clemenceau pokonci.

Na njegovo izrečno željo ni bil pri pogrebu navzoč noben duhovnik, kakor sploh pokojnik ni hotel, da bi se nad njegovim truplom izvršile kakrsnekoli cerkvene ceremonije. V času pogreba so v vseh večjih mestih izkazali velike mu pokojniku zadnjo čast s topovskimi streli.

Nad grobom, ki nima objajine gomile, marveč je popolnoma izravnana zemlja, je bil postavljen enostaven štiroglat kamen, na katerem v smislu pokojnikove želje ni nobenega napisa, niti njegovega imena.

Pariz, 25. novembra. S smrto Clemenceauja je izgubila Francija enega svojih največjih mož in politikov. Pokojnik je umrl, kakor je živel kot neustrašen borec. Njegova močna narava je zadnji smrtni boj izredno otežkočila in večkrat se je zdele, da bo veliki po-

koinik še enkrat premagal objem smrti, ki ji je sledil s toliko neustrašenostjo v oči. Toda vsi naporji so bili zamani. Vsa Francija in vse svet sta globoko pretrrena sprejela vest o smrti velikega pokojnika, ki je s svojo nezlomljivo energijo vodil zavezne do končne zmage v Svetovni vojni.

Clemenceauja so pokopali v Vendeli, v vasi Mouilleron - Pareds, kjer je bil rojen.

Od glavnega sveta širih, ki so bili glavni tvorci versailskega miru, sta ostala samo še živa angleški ministrski predsednik Lloyd George in bivši italijanski min. predsednik Orlando. Ameriški predsednik Wilson in Clemenceau sta odigrala svojo zemeljsko vlogo.

Vsi francoski in tudi inozemska časopisi objavljajo v spomin velikemu pokojniku članek, v katerih soglasno priznavajo velike zasluge pokojnika za Francijo in za vse svet, ko se je boril proti vojaškemu nasilju centralnih vlasti. Listi poudarjajo, da je stal Clemenceau z nezlomljivo odločnostjo v najbolji kritičnih trenutkih svetovne vojne na stališču, da je treba vztrajati v boju do končne zmage, in je z zeleno doslednostjo odklanjal vsak poizkus za zaključitev predčasnega miru.

— London, 25. novembra. Ministrski predsednik Macdonald je v pismu deklarsko podprt predlogom parlamentarnih volitv v Kilmarnocku Aitchisona podal pregled zunanjih in notranjih politike. Ministrski predsednik naglaša, da je mirovna ideja v zadnjih šestih mesecih tako napredovala, kakor še nikoli doslej. Angleška vlada je v polnem delu, da pripravi vse potrebno za pomorsko razorožitveno konferenco petih velesil v Londonu. Gleda razmeri v premogovni industriji je Macdonald izjavil, da bo prišlo to vprašanje k malu na dnevnem red. Vlada se je zelo trudila, da pride do sporazuma med lastniki

Konferanca avstrijskih socijalnih demokratov

Za enakopravnost Dunaja — Mirna rešitev boja za ustavno reformo

Dunaj, 25. novembra. Včeraj se je sestala konferanca socijalnodemokratske stranke, ki se je udeležilo 400 delegatov iz vseh devetih držav. O dosedanjih pogojanjih in o ustavnih reformah sami ter nadaljnem postopanju stranke je poročal poslanec Danenberg, ki se je podrobno bavil z vsemi posameznimi točkami. Njegovo poročilo je bilo soglasno sprejet.

Glede na vprašanje Dunaja je Danenberg zastopal stališče, da bi Dunaj ne smel prejeti nobenih manjših pravic kakor ostale dežele. Poslanec Gröchl je protestiral proti solskemu redu in proti klerikaliziranju srednjega šolstva. Konferanca je pooblastila vodstvo socijalno-demokratične poslance in senatorje, da glasujejo za predloženo ustavno reformo le, ako bo v glavnih obrisih odgovarjala ustavnim načelom, karor jih je zagovarjal poslanec Danenberg v svojem poročilu. Na konferenci sta bila nadalje sprejeta soglasno predloga, od katerih veli prvi, da mora ostati položaj Dunaja popolnoma enak položaju ostalih pokrajin, dokler bo Avstrija federativna republika s samostojnimi pokrajinami. V drugem predlogu se pozivajo poslanci socijalno-demokratične stranke, naj se z vsemi silami upro vsakemu poizkusu kršiti položaj Dunaja in zavrnijo vsak pokret, ki hoče vzetij Dunaju ravnnopravnost z ostalimi pokrajinami. Konferanca je nadalje pozvala poslane, da pazijo na sestavo pokrajinskih vlad, ki se ima izvršiti po pokrajinskih ustavah. Vsaka druga določba bi ogrožala sedjanje samostojnosti pokrajin.

Macdonald o ciljih svoje politike

Velik napredok mirovne ideje — Izboljšanje razmer v premostovni industriji — Pomorska razorožitvena konferanca

— London, 25. novembra. Ministrski predsednik Macdonald je v pismu deklarsko podprt predlogom parlamentarnih volitv v Kilmarnocku Aitchisona podal pregled zunanjih in notranjih politike. Ministrski predsednik naglaša, da je mirovna ideja v zadnjih šestih mesecih tako napredovala, kakor še nikoli doslej. Angleška vlada je v polnem delu, da pripravi vse potrebno za pomorsko razorožitveno konferenco petih velesil v Londonu. Gleda razmeri v premogovni industriji je Macdonald izjavil, da bo prišlo to vprašanje k malu na dnevnem red. Vlada se je zelo trudila, da pride do sporazuma med lastniki

premogovnikov in rudarji, da bi na ta način izboljšala položaj slaboplacanih in izčrpanih rudarjev. Toda naši napori se niso posrečili. Mi bomo nadaljevali z zakonodajo, ki uživa podporo velikega dela nepristranskega ljudstva, celokupne rudarske zveze in vseh del uvidivih delodajalcev. Na ta način bo napravila vlada veliko uslugo celokupnemu prebivalstvu in popravila pogreske svoje predhodnice. S tem, zaključimo pismo Macdonald, bo postavljen premogovna industrija na zdravo gospodarsko podlago in se bodo ustvarili predpogojji za prepotrebeni industrijski mir.

Ruska ofenziva v Mandžuriji

Uspešno prodiranje Rusov pri Harbinu in Pograničnici — Kitajci izgubili pri Halitarju 12.000 mož

— Sanghaj, 25. novembra. Sovjetske čete nadaljujejo svoja prodiranje v Mandžuriji. Nankinska vlada je včeraj izčrpalo proučila položaj na mandžurski fronti, ki ga smatrajo kitajski politični krogri za zelo resnega. Ruske čete prodirajo ob vzhodni železnicni in nameravajo zasedeti važno želješko križišče Harbin, kjer bo proglašeno danes obseđeno stanje. Na rusko mejo prihajajo še vedno veliki transporti vojaštva. Rusi so pričeli z veliko energijo prodirati pri Po-

graničnici, kjer je prišlo med sovjetskimi in kitajskimi četami do srednih bojev. Nadaljnje vesti o ruskem prodiranju manjkajo, ker so pretrgane vse telefonske in brzopojne zvezne.

Tokio, 25. novembra. AA. Po zadnjih vestej so Rusi zavzeli Halitar. Kitajci so v tej bitki izgubili 12.000 mož. Kitajske čete so imeli velike izgube tudi na vzhodni fronti. Rusi so obkrožili Mulin, zapadno od Po-

graničnici.

— Ljubljana, 25. novembra. Stražnik Ivan Pregelj na Dunajski cesti ustavljal nekoga moškega, ki se je sumljivo potikal okoli, beračil in nadlegoval pasante ter stranke po hišah. Mož je izpovedal, da se piše Jurij Šavpal, rojen 1. 1867. v Kranjski gori in tja pristojen. Že med potjo, ko ga je stražnik gnal na stražnico, je pravil, da mora nekaj povedati, češ, da ga teže vest. Na stražnikovo prigovaranje, naj kar prizna, je dejal, da je lani v neki vasi pri Bledu začdal kozolec posestnika Špana in sicer zato, ker ga je Španova gospodinja par dni prej spolnila, ko je berač pri njej. Usodno večera se je splazil v hlev, natrosil smodnika v seno in ga začgal z vžigalno vrvico. Nato je zbežal, kasneje pa se je zopet vrnil in je pomagal gasiti, ko je bil hlev v plamenih.

Čeprav se zdi Šavpal nekoliko omejen, je njegova izpoved povsem verjetna. Priznal je namreč prav tako, da je že 1. 1924. začdal šopo nekega posestnika v Marij Trost pri Gradcu, kjer so ga pa prijeli in je bil obsojen na leto dni zapora. Iz Avstrije se je nato vrnil v Jugoslavijo. Možakar pravi, da je prišel samo zato v Ljubljano, da bi prisnal požig. Ni izključeno, da ima policija opravka s Slovkom, ki trpi na piromani, z duševno omejenim Slovkom, ki mu povzročajo požigi največje veselje. Policija je včeraj in tudi danes Šavpala temeljito zasliševala, ker ni izključeno, da je mož v zvezi s stalnimi in zagonetnimi požigi na Gorenjskem, zlasti pa na Bledu in v bližnjih njegovi okolici.

— Ljubljana, 25. novembra. Kakor poroča že današnji »Ponedeljek«, je včeraj okoli 2. popoldne našel delavec Milan Siminc, zaposlen pri stavbni podjetju Cihala na Dunajski cesti, v gramozni jami za barakarsko naselbino »Soča« med kupom smeti v omotu trupla novorodenčka. Siminc je tam pobiral premog, ki ga je bio več kosov. Omot je bil skrit za grmičjem in pokrit s pločevino. O dogodku je Siminc takoj obvestil policijo, nakar sta prispevala na lico mesta policijski zdravnik dr. Pavel Avramović in policijski uradnik Zvonko Gregorič, ki je že stražnik tamoznjega rajona obvestil o zagonetni najdi. Policijski zdravnik je ugotovil, da gre za par dni starega novorodenčka, krepko razvitega dečka, ki je bil rojen živ in od brezrčne materje najbrže izpostavljen ter prepuščen usodi. Otrok je imel na sebi srajčko in monogramom R., ki ga je šivala precej okorna roka, zaviti pa je bil tudi v navadne pleničke, ki so bile onesnažene. To in dejstvo, da je imel otrok že zaraščeno popkovino, priča, da je bil otrok že več dni star. Na vratu in na temenu je imelo dete vidne podplutbe. Ni izključeno, da je brezrčna mati svoje dečka umorila in mrtvo izpostavila. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu, kjer bo danes popolne obdukcija, za materjo pa poizveduje policija.

— Ljubljana, 25. novembra. Požigalec z Gorenjskega prijet

Požigalec, ki je lani začgal pri Bledu, se je sam prijavil policiji, če da ga »peče vest« — Bržkone gre za slučaj piromanije — Nekatere podrobnosti o zagonetni smrti otročica — Tatvine

— Ljubljana, 25. novembra. Kakor poroča že današnji »Ponedeljek«, je včeraj okoli 2. popoldne našel delavec Milan Siminc, zaposlen pri stavbni podjetju Cihala na Dunajski cesti, v gramozni jami za barakarsko naselbino »Soča« med kupom smeti v omotu trupla novorodenčka. Siminc je tam pobiral premog, ki ga je bio več kosov. Omot je bil skrit za grmičjem in pokrit s pločevino. O dogodku je Siminc takoj obvestil policijo, nakar sta prispevala na lico mesta policijski zdravnik dr. Pavel Avramović in policijski uradnik Zvonko Gregorič, ki je že stražnik tamoznjega rajona obvestil o zagonetni najdi. Policijski zdravnik je ugotovil, da gre za par dni starega novorodenčka, krepko razvitega dečka, ki je bil rojen živ in od brezrčne materje najbrže izpostavljen ter prepuščen usodi. Otrok je imel na sebi srajčko in monogramom R., ki ga je šivala precej okorna roka, zaviti pa je bil tudi v navadne pleničke, ki so bile onesnažene. To in dejstvo, da je imel otrok že zaraščeno popkovino, priča, da je bil otrok že več dni star. Na vratu in na temenu je imelo dete vidne podplutbe. Ni izključeno, da je brezrčna mati svoje dečka umorila in mrtvo izpostavila. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu, kjer bo danes popolne obdukcija, za materjo pa poizveduje policija.

— Ljubljana, 25. novembra. Požigalec z Gorenjskega prijet

Borzna poročila.

JUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.785, Berlin 13.495—13.525 (13.51), Bruselj 7.900, Budimpešta 9.888, Curih 1094.4—1097 (1095.9), Dunaj 793.02—796.02 (794.52), London 275.03

do 275.85 (275.43), Newyork 56.36, Pariz 222.30, Praga 167.05—167.85 (167.45), Trst 294.50—296.50 (295.50).

ZAGREBŠKA PREDBORZA

Devize: London 275.40, Newyork 56.36, Pariz 222.25, Milan 295.60, Curih 1095.90, Berlin 1350.50, Dunaj 794.25, Praga 167.45.

Efekti: Vojska Škoda 435 den.

INOZEMSKIE BORZE.

Curih: London 25.13, Newyork 515.30, Pariz 20.29; Milan 26.975, Madrid 72.30; Berlin 123.26, Dunaj 72.47, Beograd 9.1275, Praga 15.275, Bukarešta 307.5, Budimpešta 90.12, Sofija 3.72, Varsavia 57.80.

K ljubljanskemu kolodvorskemu vprašanju

Nekaj tehničnih pomislekov proti načrtu inž. Sbrizaja glede rešitve ljubljanskega kolodvorskega vprašanja

Ljubljana, 25. novembra.

Pri sedanjem razvoju Ljubljane je čisto naravno, da sta njeni širiti, ki je usmerjena na vse strani, v največje napotje ob kolodvora. Vendar bi se z državnim kolodvorm dalo nekaj časa še potpeti. Prometne ovire, ki jih povzroča glavni kolodvor, pa so takšne, da glasno kličejo po odpomočju.

Iz tega razloga se peča mestni magistrat in proučuje občinski svet že delči čas vprašanje podvoza, oziroma nadvoza na Dunajski cesti. Da je zanimanje za to vprašanje tako živahnino, dokazujejo najbolj članki, ki jih je Slovenski Narod priobčil izpod več peres. Ti članki in v njih obseženi nazori, ki so si včasih diametralno nasproti, pa tudi dokazujejo, kako težka je rešitev, ki bi zadovoljila vse.

Pa tudi večaki sami si v stvari niso edini. Le to vedo vsi, da so sedanje razmere nevzdržne in da se je v interesu bodočega razvoja naše lepo napreduje Ljubljane prizadevati, da se kar najhitreje mogoče odpravijo. Za rešitev ima vsak svoj načrt, ki se več ali manj razlikuje od drugih.

Pretekli teden se je oglašil k temu predmetu v društvu inženjerov in arhitektov inženjer Sbrizaj, teda mož, ki je nedvomno poklican, da pove svoje tehnito mnenje. Ni sem bil sicer pri predavanju navzoč, po tem pa, kar je o njem priobčil >Sloveni< vidi, da se pridružuje mnenju onih, ki v podaljšanju železniške proge in njenem odmaknjenju od mesta vidijo najboljšo rešitev.

Nisem sicer večak, a bil sem med onimi, ki so se iz ljubzni do našega lepega mesta in njegove bodočnosti že pred desetletji zanimali za rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja. Odločil sem se bil v tem pogledu tudi za ukrepe, ki niso bili brez praktičnih posledic. Zato naj mi gospod inženjer ne zameri, da si držnam glede njegovega projekta zavzeti svoje stališče. Ne bom se pa — kar je čisto naravno — dotikal tehnične strani, glede katere priznavam, da utegne složeni na najboljših načelih. Pač mi pa praktična stran rešitev po njegovem nasvetu vzbuja resne pomislike.

Evo, zakaj.

Dvojna izguba

1. Njegova rešitev ima za predpogoji podaljšanje železniške proge za 13 kilometrov. Sem seveda tudi kilometerske tarifne podlage za ravno toliko. V dobi avtomobilstva in letaletva, ko se v prometu ozira vsa prizadevanja usmerjena na čim hitrejši premet bi pomenila tako rešitev anahronizem. Več neracionalnost njenega na spoznanju, ako si predočimo, da bi za 13 kilometrov ovira hitrost povzročila še izdatno podražitev tarifov. Tedaj v ekonomskem oziru dvojna izguba!

2. Z nasvetovano preuredbo je sicer res, da bi se za najljubši čas do gotovosti može odstranile one zazidavalne ovire, ki nas sedaj tako utesnjujejo. A nastale bi mahoma nove. To pa po progah, katere bi od vseh strani v lokih ustile na čeli kolodvora, k' ga gospod inženjer projektuje tam, kjer stoji sedanjem glavnji kolodvor.

Gospod inženjer to sicer predvideva in misli, da bi bilo potreba za vse te proge po vsem ljubljanskem polju po mode ali principih napraviti okoli 4.5 m visoke našipe za dva tira, do postaje Dravlje v eventualno za tri tira. Seveda s potrebovimi objekti in — kar pripominjam jaz — mnogoštevilnimi — podvozi. Menda pa zato, ker se zaveda, da bi to ves njegov projekt, ki je zaradi prenestivite obsežnih kolodvorskih naprav in poslopij že itak jako drag, še boj podrazilo, misli, da bi dvignjenje proge labko opustili, češ, da bi izvelba regulacije v niveli vsaj sto let še ne ovirala mestne razširjave. Da jo bo kedaj ovirala, čuti in priznava tudi sam.

Proc z oviram!

Kakor hitro pa to vemo, je naša dolžnost, da to možnost izključimo. Tudi če bi imela nastopilo še le čez sto let. Svoji reputaciji in bodočemu pokolenju smo to doživ. Toda jaz pravim, da je predpostava gospoda inženera zgredena. Tempo razvoja modernih mest, pri katerih so zato dan pogoj, je danes vse drugačno, kar je bilo že pred nedavnim. Na mesto stoletij so stopila desetletja. Ponekon celo krajsa obdobja. — In kdo naj me očigled sedanjemu, tako mnogo obetajočemu razvoju naše narodne pravstolnice, prepriča, da — v okviru kraljevine Jugoslavije — pogoj za nadaljnji njen razvoj niso dani? Proč torej z vsemi oviram temu razvoju, kjer in kolikor je to v naši moči!

3. Gledo stroškov za preuredbo po svojem načrtu se gospod inženjer Sbrizaj ni izrazil. Iz njegovih besed pa je vendar razvidno, da se zaveda, kakšno vravljomo višino bi dosegli. — Naravno je, da se tudi jaz v to zelo bistveno vprašanje ne morem spuščati, ker mi nedostaja za to temeljne podlage. Toliko pa vem, da bi taka preuredba stala prav gotovo več, kakovora, ki jo je že nekaj let pred svetovno vojno nasvetoval pruski železniški ravnatelj Karl Blumenthal. In to je povod, da sem se s tem-le hankom odločil poseti v časopisno razpravo o rešitvi ljubljanskega kolodvorskoga vprašanja.

Načrt nemškega strokovnjaka

Ravnatelj Karl Blumenthal bil je eden najslavnnejših železniških tehnikov Nemčije in je zlasti slovel kot večak v zadevi kolodvorskih stavb. Za preuredbo ljubljanskega glavnega kolodvora je napravil načrt po temeljnih študijah na licu mesta in po upoštevanju vseh prometnih potreb. Pri tem pa tisto, da bi bile odstranjene vse ovire bodočemu mestnemu razvoju.

In kakšen je bil njegov načrt? — Tak,

da ga je železniško ministrstvo na Dunaju, o katerem je bilo znano, da je imelo na odločilnih mestih kader prvovrstnih tehničnih večakov, proglašilo za voren. Tudi Blumenthalov načret je bilo sprejeti in je železniško ministrstvo nakupilo obsežni Košlerjev travnik ob Celovški cesti, da omogoči bodočo ureditev po tem načelu. Denarja za takojšnjo preuredbo, ki bi po približnem proračunu bila stala 20 milijonov krov, namreč ni bilo. Ravno tako, kakor ga tudi danes ni.

Kakor v Plzni

Cudim se, da je ta načrt, ki ga hrani mestni magistrat, prišel tako popolnoma v pozabljeno. Vesaj, nujker še nisem čital, da bi ga bil omenjal kdo, ki se je kasneje loteval reševanja ljubljanskega kolodvorskoga vprašanja. In vendar bi ta načrt po mojem prepirčanju izmed vseh, kolikor je bilo dolej nasvetovanih, pomenil najpopolnejše in — kar seveda mora prihajati tudi v posev — najcenejšo rešitev. Tako, kakršno si je avstrijska železniška uprava osvojila za znamenito preuredbo plzenjskega kolodvora, ki je prav na enak način oviral razširjavo mesta, kakor jo ovira ljubljanski. Kdor je kdaj bil v Plzni, se ni mogel dovolj načuditi, kako smotreno se je to zgodilo in kako veličasten včas napravijo oni kolosalni prostori, ki so namenjeni za vodljavanje osebnega prometa.

Prav tako preuredbo je nasvetoval ravatelj Blumenthal za Ljubljano. Namesto sedanjega h kolodvoru prislonjenega postajajo poslopja torej čisto novo vmesno poslopje tako imenovanoto zato, ker bi med kolonistami za osebni promet stalo takisto, da bi njega čakalnice in uradovalnice bile od obej strani enako dostopne. Koloniste bi bile pa vzporejene tako, da bi prihajali na eno stran vlaki leve, na drugo stran vlaki desne smeri. Pročelje tega postajnega poslopja je bilo projektirano proti Dunajski cesti. Ob njej bi namreč tamkaj, kjer je načaravajo podmostiti, po tem načrtu bil — čisto tako, kakor je to v Plzni — prostoren trg, in sicer na arealu sedanjega kolodvora, tako da bi v ta namen ne bilo potreba ne odstopa javnega in ne pridobitve zasebnega sveta.

Kako odstraniti zaprake v razvoju mesta

Zato preuredbo bi bilo treba dvigniti ves kolodvor tako, da bi se vse glavne, iz notranjega mesta proti njemu vodeče prometne žile pod njim v niveli podaljšati. Da bi s tako rešitvijo bilo mahema konec vsem utesnitvam širjenja mesta, je jasno. Je pa taka rešitev tudi zato prizadljiva, ker bi se z njo ohranila doseganja kilometrske dolžine dotednih prog in ker zanje govorje tudi nivelske razmere. Saj je praga dunavsko-savsko-jadranske (prej južne) železnice že za tobačno tovarno izdatno nad nivom; dalje proti Viču pa že tako, da jo je na dotednih prelazih s komaj vidno pogibljevijo že sedaj podmostiti. Če se to reši po postaji pri Prve Mariji v Polju začne polagona dvigati, pride za Vodmatom v nivo dvignjenega ljubljanskega glavnega kolodvora in bo na Viču, kjer je kolodvor že itak nujno potreben, zoper v sedanjem nivolu. Na drugi strani pa bi se po tem projektu morala postaja na gorenjskem kolodvoru preložiti više gori proti Dravljem, tako da se do nje z glavnega kolodvora

držeca proga zniža v navadni nivo. Ta preložitev bi bila itak v skladu z razvojem Šiške, ker bo sicer ondi gori naprava še ene postope postalna nujna.

Z dvignjenjem kolodvora in prog na ta način bi bili mahoma za neutesnjeni promet odprt vsi mnogoštevilni železniški prelazi od Device Marije v Polju do Viča, ker bi se dali brez vseh tečaj v niveli podmostiti. Naravnemu razvoju mesta na vse strani, kamor po doseganjih jo izkušnja vidimo, da bi se za to akcijo resno zanimali in stopili v stik z doslej zgorj privatno iniciativo.

storiti tudi naša banovina, katera se gotovo ne more odtegniti skrb za slepce, zlasti ne, ko ji privatna radodostnost z značnim kapitalom prihaja na pol pota že naproti.

Apelirano torej na naše uradne kroge, da bi se za to akcijo resno zanimali in stopili v stik z doslej zgorj privatno iniciativo.

Cankarjev spomenik izdelal kipar Dolinar

Vrhnik, 25. novembra.

Včeraj dopoldne se je vršila v dvorani Kmettske posojilnice razstava osnutkov za Cankarjev spomenik. Razstavljenih je bilo okoli 20 osnutkov, izdelanih v mavcu.

Zastava je vladalo med Vrhničani veliko zanimanje. V dvorani se je vnela med poedinimi skupinami živilna debata, kateri osnutek bi bil najbolj primeren za Cankarjev spomenik. Mnenja so bila deljena, kar je bilo razumljivo. Laški svet je frapiral marsikateri osnutek, nenavaden po svoji konceptiji tudi za strokovnjaka.

Zirija, obstoječa iz mojstra Jakopiča, prof. arhitekta Plečnika, slikarja Sternena in umetnostnega zgodovinarja dr. Steleta in dr. Vurnika se je sestal popoldne ob 14. v dvorani Kmettske posojilnice, da izreče svoje mnenje o osnutkih. Ker se je izkazalo, da bi bilo dobro poznati svet, kjer bo stal spomenik, se je Zirija napotila na trg pred Kmettsko posojilnico, kjer je odstopila Kmettska posojilnica svet za spomenik. Zirija si je ogledala še več prostorov in je bila mnenja, da bi za spomenik najbolj ustrezal svet pred Lenartčeve hišo. Ker pa obstoje glede tega sveta precejšnje težkoče, je pričakovati, da bo odbor za Cankarjev spomenik vztrajal pri svoji prvotni nameri, da se postavi spomenik na vogalni Kmettski posojilnici.

Zirija je najprvo izbrala izmed razstavljenih osnutkov pet najboljših, nakar je pričela razmotriti, kateri bi bil najboljši. Končno se je zedinila za osnutek »Popotnik 2«, ki kaže Cankarja sedečega v ogrnjenega v plazu na kantonu kraj ceste.

O poteku seje zirija je bil sestavljen zapisnik, ki so ga podpisali vsi člani zirije. Osutnik »Popotnik 2«, je kakor znan, izdelal kipar Dolinar. Odboru za Cankarjev spomenik se je naročilo, naj stopi s kiparjem Dolinarem v stik.

Zirija je predlagala, naj odbor za Cankarjev spomenik nagradi najboljše osutnike. Pričakovati je, da bodo dobili nagrade vsi kiparji, ki so se udeležili natečaja.

Kam gre denar za slepce?

Slepni sami smo si ustanovili l. 1920 svoje društvo z namenom, da nam ob vsaki nujni potrebi prieskoči na pomoč in smo ga nazvali Podporno društvo slepih. Včlanjeni smo slični brez razlike sploh in ali je kdo civilni ali vojni slepec. V prvih letih obstoja se je povabilo žal nekaj vojnih slepih nezadovoljencev, ki so hoteli umiti naše tako težko ustanovljeno društvo z namenom, da bi si nabrali denar razdelili brez kontrole. Ker jim to ni uspelo, so izstopili iz društva in rovarili proti njemu. Nekateri še spadali niso v društvo, ker niso bili popolni slepi. Naše društvo deli brez razlike pogoste podpore vsem članom po potrebi in možnosti. Imamo nad ½ članov, ki so vojni slepi to je večina vojnih slepih in če bi jima dajali samo to, kar pride izrecno zanje, bi dobili veliko manj, kakor dobre sedaj. Tako pa dobe to, kar pride izrecno zanje in še podpre to civilni slepi. Nekaj članov dobiva redne mesecne podpore in sicer najrevnejši in najpotrebitnejši ter oni, ki jih priporoča zupanstvo. Ravnino v tekočem letu, ko je oblastna samouprava ukinila zavod za slepe v Kočevju in odstopila izmed 120 odstotnih gojencev, jih je naše društvo piskočilo na pomoč prvo in edino. Bili so naenkrat na cesti brez vsake pomoci. Nakazali smo jim primerne višje volne in prispevali tudi k nabavi prepotrebnega im orodja in materiala, da se tako lažje preživljajo. Prepuščeni so milosti občin, ki jih tira od hiše in morajo nekateri prenočevati celo po kozolcih ker so brez svojcev. Vsem tem smo in še nakazujemo dearnesso podpore. Ob izstopu iz zavoda pa nakažemo vsakemu gojencu višje zneske, da si nakupi orodje in material.

Ako društvo izda na podporah svojim članom 25—30 tisoč Din letno, poleg tega pa posuje brezobrestno svojim članom, se tu pa lahko vsakodobno prepiča kam gre denar. Čudimo se, da krajenvi odbor Udrženja vojnih invalidov ne ve, da obstaja še Odbor doma slepih, ki stremi za tem, da se čim preje zgradi Dom slepih in dobiva to v sredo vedno neprimerno večje vsote kot mi. Volita so skoro vedno namenjena temu društvu in razne zbirke, posebno ameriške. Z žalostjo moramo priznati, da smo v 9 letih svojega obstoja prejeli le dvoje volil in sicer eno v znesku 500 Din, drugo pa v znesku 21 Din. Nekateri so mnenja, da veš denar, ki je namenjen slepim, dobi naše društvo, kar pa ne odgovarja resnici. Koliko denarja, namenjene nam, so dobili drugi. Priponiramo pa, da so nekateri vojni slepi prosili krajenvi odbor vojnih invalidov za podporo, prošnje so bile odloknejše z motivacijo »ajam imate svoje podporno društvo slepih, to naj vam pomaga«, in jim je tudi v resnicu pomagalo. — Posebno sedaj romajo vsak dan prešteje za božično podporo v pisarno in se obratamo na vse dobrotnike slepih, da nam tudi sedaj pomagajo lajšati bedo našim sotropinom. Imen obdarovanec ne objavljamo v

dnevnikih radi prevelikih stroškov, ki so v tem vezi, pač pa se lahko izkaže vsakemu dobrotniku, ki se zanima s potrdili prejemnikov in njih zahvalami. Predsednik društva je njegov ustanovitelj tov. Jurásek, ki ima naše neomajno zaupanje in se mu moramo zahvaliti, da društvo tako lepo uspeva in s tem lajša neizmerno gorje nam najbednejšim slepim. Brez društva bi marsikdo izmed nas ne mogel živeti drugače kot da prosja. Tovariš Jurásek tisočakov ne nabira, temveč prosi milodarov odbor. Toliko v pojaznilo. Za Podporno društvo slepih Pleško Anton, podpredsednik (vojni slepec). Grad Joško, blagajnik (civilni slepec).

Beležnica

Koledar.

Danes: Ponедeljek, 25. novembra 1929, katoličani: Katarina, pravoslavni: 12. novembra Jovana Milost.

Današnje prireditve.

Drama: Utopljenca. C.

Opera: zaprto.

Kino Matika: Fran baron Trenk.

Kino Ideal: Harry naprej!

Kino Ljubljanski Dvor: Okov.

Predavanje: Siguren nastop doma in v družbi. Predava prof. Šest ob pol 19. v Dejavski zbornici.

Dežurne lekarne.

Danes: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Spodnja Šiška.

Prosleta

Dnevne vesti.

— Proslava našega narodnega praznika v Brnu. Tudi v Brnu proslave 11-letnico našega osvobojenja in ujedinjenja. Proslava 1. decembra bo združena z veliko akademijo, katero prirede Češkoslovaška-jugoslovenska liga z organizacijo častnikov in akademskim društvom »Jugoslavija«.

— Iz zdravniške službe. Sprejeta je ostavka, ki jo je podal na državno službo sanitetni referent stražar Smarje pri Jelšavi dr. Josip Glačnik.

— Iz državne službe. Za pripravnika v poljedelskem ministru je imenovan diplomiран agronom Franc Mežan.

— Razpisani zdravniški službi. Oblastna uprava bolniškega fonda pri direkciji državnih železnic v Ljubljani razpisuje službo honorarnega prometnega zdravnika z uradnim sedežem v Metliki in službo specjalista za notranje in pljučne bolezni v centralni ambulanti v Ljubljani. Prošnje je treba vložiti do 5. decembra.

— Razpisana sodna služba. Pri okrožnem sodišču v Mariboru se odda mesto izvršilnega uradnika v 3. skupini III. kategorije. Obenem se oddaja vsa mesta izvršilnih uradnikov in pisarniških uradnikov, ki bi se morebiti izpraznila med razpisom ali zaradi njege. Prošnje je treba vložiti do 20. decembra.

— Iz sodne službe. Za stalnega je potreben v pomaknjeni v višo skupino pravnemu praktikantu pri okrožnem sodišču v Mariboru dr. Jakob Milnar.

— Promocija. Pred kratkim je na univerzi v Nancyju na Francoskem diplomiral za inženjer ekonomskih ved g. Maks Korenini iz Ljubljane. Prenemu slovenskemu inženjerju ekonomskih ved iskreno čestitamo!

— Novi državljani. Veliki župan ljubljanske oblasti je priznal v oktobru naše državljanstvo avstrijskim državljanom Francišku Kurašu, tvornički delavcu na Dobravi, Valentimu Mesnerju, železniškemu uslužbencu v Zalogu, Antonu Struglu, delavcu v Ljubljani in Matiji Šostarču, posestniku v čeških vlasnikov mojstru v Trbovljah; češkoslovaškim državljanom Francu Poltuňu, klučavčarju v Zapužah, Ivanu Kopeckemu, vpklojenemu železniškemu spredovniku v Ljubljani, Frantu Maliku, godbeniku pri muziki dravskih divizijskih oblasti in Ladislavu Vybiraliku, strojniku državnih železnic v Ljubljani; italijanskemu državljanu Bernadu Čoku, visokošolcu v Trstu, Vladimiru Debenjaku, železničarju v Subotici, Vladimiru Janovskemu, bančnemu uradniku v Ljubljani, Miljanu Janovskemu v Ljubljani, Aložiju Manfredu, tvorničkemu delavcu na Slapu, Andreju Rutarju, delavcu na Bohinjski Beli, Evgeniu Srebotu, abs. pravniku v Ljubljani, Francu Strgarju, delavcu v Pristavi, Ivanu Ščuki, pekovskemu pomočniku v Crnomlju, Mariji Velikšniku, tvornički delavki v Krajanu, Sofiji Višhar, učiteljici-uršulinki v Ljubljani in Emiliu Zavadlovu, dnevničarju-laborantu elektrotehničnega instituta tehnične fakultete v Ljubljani ter ruskim državljanom Petru Čižovu, bivšemu dnevničarju poštno direktorju v Ljubljani, Ivanu Djubinu, dnevničarju finančne kontrole v Sorici in Mihaelu Kostovskemu, uradniku-dnevničarju direktorjev državnih železnic v Ljubljani.

— Razpust društva. Sokolsko društvo v Št. Vidu, podružnica na Skaručni, je razpuščeno, ker nima pogojev za pravni obstoj.

— Poroka. Poročila sta se g. Blaž Sobotinčič, rač. uradnik pri finančni direkciji v Ljubljani z gd. Vero Skalarjevo, hčerko g. Josipa Skalarja, viš. rač. svetnika v poklicu gospodarskega odseka, Avalec v Ljubljani. Oblo steče!

— Komentar k novemu kasenskemu zakoniku. Izpod peresa Uroševiča Lazarja, sodnika kasenskega sodišča v Beogradu, je izšel »Sudske tedenik II«, ki vsebuje obširen komentar k kasenskemu zakoniku, ki stopi v veljavo začetkom l. 1930. Poleg komentarija obsega knjiga še: Uvodni zakon o kazenskemu zakonu, zakon o kazenskopravdinem postopku in zakon o izvrševanju kazni na svobodi; zakon o kraljevski oblasti in o vrnovni državni upravi; zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi; zakon o pobijanju zlorabe v službi; zakon o državljanstvu; zakon o sodniških rednih sodiščih; zakon o advokatih in ukazi o pomilostivih oseb gradjanskega reda v času od osvobojenja do 10. avgusta 1929. Knjiga obsega 859 strani, je vezana v trdem platnu in stane 130 Din. Praksi jo priporočamo. Reflektantom je na vlogled v pisarni odvetniške zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta štev. 18.

— Dražba lovov. Lova občine Ribnice in Sodražice se bosta oddajala v zakup na javni družbi 18. januarja 1930 ob 9 v občinskem uradu v Ribnici. Zakupna doba lova občine Ribnica trajala od 1. februarja 1930 do 1. februarja 1931 do 31. marca 1935.

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list kraljev. ban, uprave drav. banovine« št. 2. z dne 23. t. m. objavlja zakon o mednarodni konvenciji za uporabo carin formalnosti, sklenjeni pod okriljem Društva narodov v Ženevi 3. novembra 1923, zapisnik o tej konvenciji naredbo o likvidaciji državne likvidacijske banke, uredbo o polaganju prisege za vse uradnike in uslužbence v resoru trgovinskega ministra, izpremenbe in dopolnitve v pravilih o polaganju državnega strokovnega izpitja uradnikov trgovinskega ministra, naredbo velikega župana mariborske oblasti, s katero se v nekaterih vodah znizuje dopustna mera za posrtvi in razglas komisarja oblastne samouprave ljubljanske oblasti o izpremenbi občinskih mej med krajevno občino Ježico in mestno občino ljubljansko.

— Nafta pri Zavidu? Pri Zavidu, malem selu v Bosni, so lani naleteli na nafto. Ba je so ležišča naftne, ki je prvovrstna, gromota. Te dni so po končanih rudarsko-geoloških raziskovanjih, ki so trašala skoro leta, začeli s pripravami za vrtanje. Stolp je že postavljen, montirani stroji in

pripravljeno vse za pridobivanje naftne. Ta teden prično z vrtanjem. Računajo, da bodo morali vrati približno 700 do 1000 metrov globoko.

— Občino sodišče v Ljubljani uraduje za stranke (informacije in vlaganje tožb na zapisnik) vsak ponedeljek in petek od 11. do 13. ure v sobi št. 132 v II. nadstropju desnega trakta justične palače. — Izven tega časa se sprejemajo stranke le, če gre za neodložljive zadeve.

— Knjige »Vodnikove družbe« so izšle. Letos je bila pri razpoložilju knjig prva na vrsti bivša mariborska oblast, ki je knjige vedenoma že tudi dobila. Te dni prične družbeni pisarni dostavljati knjige ljubljanskim članom, na to pa pridejo na vrsto člani v ostali bivši ljubljanski oblasti. Gg. poverniki bodo obvezeni v listih, kdaj naj pošljejo po knjige. Kakor lani, tako ima družba tudi letos neprilike z onimi novimi člani, ki se prijavljajo šele, ko knjige že izidejo. Ker mora odbor že v avgustu določiti višino naklade, je umiljivo, da more vzeti kot temelj za kalkulacijo pri nakladi samo število članov, ki so bili priglašeni že meseca avgusta. Temu številu je odbor še pristrel približno 3000 članov — zamudnikov in tako določil naklado družbenih knjig za to leto. Kakor pa se je sedaj pokazalo, prekaša končno število članov daleko prvotno kalkulacijo kar ima za nujno posledico, da je družbi »Vodnikova pratika« za l. 1930 že pošla. Člani, ki se prijavljajo sedaj, lahko torej dobre samo še tri ostale knjige brez »Vodnikove pratike«. To bodo opomin vsem onim, ki odlagajo plačilo članarine do zadnjega trenutka, češ eaj je še čas! Zato prosi družbina uprava, da se prihodnje leto izogne takim in enakim neprilikam, gg. povernike, da po možnosti pobero članarino za prihodnje leto že pri razdeljevanju letošnjih knjig. S tem prihodnjem delu sebi, obenem pa zelo, koristijo družbi.

Danes zadnji dan!
Nad 5000 ljudi si je do zdaj ogledalo velefilm
O-K-O-V-I
Ne zamudite! V glavnih vlogah Fritz Kortner in dražestna Renée Herbel.
Ob 4. četrt na 7 pol 8. 9.
KINO LJUBLJANSKI DVOR Tel. 2730

— Konferanca hotelirjev. Včeraj se je vrnila v Splitu konferanca hotelirjev, na kateri se je razpravljalo o zakonu povzdiži našega hotelirstva. Konferanca se je udodežil tudi šef odseka za turizem v trgovinskem ministru dr. Ciril Žižek, ki odpoveduje iz Splita v Zagreb na konferenco hotelskih strokovnjakov.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno vreme in ponekod padavine. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Deževalo je samo v Ljubljani. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 17, v Skopiju 13, v Beogradu 11-5, v Sarajevu 10, v Ljubljani 9.6. v Mariboru 9, v Zagrebu 8 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 770-6 mm, temperatura je znašala 7.2.

— Smrtna kosa. V Dragi je včeraj umrl posestnik Fran Turk, po domače Nežen. Pokojnik je bil znan daleč naokoli kot simpatičen, značajan mož. Pogreb bo jutri na farnem pokopališču v Dragi. Blag mu spomini! Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

— Ugotovitev. Zanjic smo poročali, da je izsledeno pri Ivanu Rotarju v Črnučah ukradenko kolo. Resnici na ljubo ugotavljamo, da ima dotočno kolo poštenega lastnika, kar je dogmal tudi policija.

— Surov napad z nožem. Ko se je v petek zvečer vrnil 40-letni delavec France Lavrič iz Domžal proti Krašnji domov, ga je na cesti nekdo napadel in ga sunil z nožem v prsa. Poškodoval ga je zelo težko. Lavriča so našli nezavestnega in ga z rešilnim avtom prepeljali v bolnico. Njegovo stanje je zelo kritično. Za napadalcem poizvedujemo orozniki.

— Radušin podlegel poškodbam. Poročali smo nedavno o krvavem spopadu med dobrovoljci v selu Stepanovičev Banatu. Pri debati glede razdelitve zemlje in glede agrarne reforme sta se sprila dobrovoljca Pero Brčin in Nikola Radušin. Radušina so težko ranjenega prepeljali v bolnico. Njegovo stanje je zelo težko. Za napadalcem poizvedujemo orozniki.

— Radušin podlegel poškodbam. Poročali smo nedavno o krvavem spopadu med dobrovoljci v selu Stepanovičev Banatu. Pri debati glede razdelitve zemlje in glede agrarne reforme sta se sprila dobrovoljca Pero Brčin in Nikola Radušin. Radušina so težko ranjenega prepeljali v bolnico, kjer je zelo težel ten dan, nato pa je težkim poškodovan. Zapustil je ženo in 7 nepreskrbljenih otrok.

— Tragedija očeta in sina. Soba v neželja je bila v Zagrebu dneva nesreč. Prijetile so se namreč kar tri avtomobilске nešreči, ki so zahtevalo dve človeški žrtvi. Najbolj prizadeta je bila Haljeva rodbina iz Zagreba. V soboto zvečer je tramvaj povezil 76letnega Stjepana Halica, ki je v bolnici podlegel poškodbam, včeraj pa je doletela nešreči njegovega sina Stjepana. Popoldne je vozil po Marovski ulici avtobus Invalidske zadruge, ki je drvel proti Trešnjevki. Na križišču Gundulićeve mu je prizvolil nasproti avtomobil, ki ga je šofiral Stjepan Halic. Karabomb je bil neizognjen. Avtobus se je s tako silo zatezel v avtomobil, da je odletel na pločnik, treselj v plinsko evtiljivo, in razbil v podrl 76letnega pasanta Jakova Vragovića, ki si je zlomil obe nogi in bil težko poškodovan na glavi. Halic je padel iz avtomobila in prilepel v plinsko evtiljivo, kjer je vrazil v nos. Vaje z loki, članice. 7. Drog, članici. 8. Raznotrosti, ženski naraščaj. 9. Ritmični ples na Dvojakov valček, članice. 10. Osmica, članici. 11. Poklon banovin Jugoslaviji, alegorija. V odmoril igra godba.

— c Proslava ujedinjenja v Celju. V soboto 30. t. m. priredil Sokolsko društvo v Celju ob 20. uri v Mestnem gledališču slavnostno telovadno akademijo s slednjim sporedom: 1. Proste vaje za Beograd 1930, moški naraščaj. 2. Polklin ples v dvojicah, ženski naraščaj. 3. Vaje s kockami, članici. 4. Osmica, moški naraščaj. 5. Naša bol, simbolična slika. 6. Vaje z loki, članice. 7. Drog, članici. 8. Raznotrosti, ženski naraščaj. 9. Ritmični ples na Dvojakov valček, članice. 10. Osmica, članici. 11. Poklon banovin Jugoslaviji, alegorija. V odmoril igra godba.

— c Zaprisega novega članstva pri celjskem Sokolu bo v nedeljo dopoldne ob 10. uri v telovadnici mestne osnovne šole.

— c Čudne razvade vozačev in avtomobilistov. V zadnjem času se je v Celju med gotovimi vozniki razpala čudna navada, da za prevoz s Kralja Petra cesta v Smoštansko ulico ali pa z Prešernove v Gojsko ulico najraje uporabljajo težo temo Ozko ulico in Za kresijo, dasi je to najstroje prepovedano. Pešci, zlasti pa otroci, so v službu srečanja s takim komodom vozilom vedno v nevarnosti. Pa tudi posamezni avtomobilisti so zato posnemati to nedopustnost. Kmetički vozniki so pa prizeli izpregati vozove po prihodu v mesto kar v Cankarjevi ulici, kjer stoji včasih kar po par izpreženih voz po veden, kakov so bila v celjski ulici.

— c Oče oskrnul hčerk in izvršil samom. Strašna rodbinska tragedija se je te dni odigrala v selu Pričinovič pri Mačvi. Priletni

posestnik Nikola Avramović je na pvrstku s svatbe napadel in oskrnil svojo 18letno hčerkjo. Zločin je bil prijavljen orodnikom, ki sta hoteli drugi in Avramoviću arretirati. Iz strahu je Avramović skočil v vodnjak, iz katerega so ga potegnili mrtvega.

— Zločine strelija na zasledovalce. Poročali smo v soboto o strašni tragediji, ki se je odigrala na svatbi Ivana Dragičevića v Biljakovih pri Mostarju, kjer je Nikolaj Vasilič strelijal med svate, enega ubil, štiri pa težko ranili ter pobegnil. Vzrok je bila osveta, ker je bila nevesta poprej njegova zaročenka, a sta se sprila. Vasilič se je drugi dan pojavit v svojem selu, ko so ga pa hoteli vačani prijeti, ki je nenadoma potegnil samokres in začel streliati. K sreči pa ni nikogar zadel. Zločincu se je zopet posrečilo pobegniti. Orodnički ga zasledoval.

— Izsleden morilec. Dne 8. septembra je bil na Hadiščanovičevi žagi pri Sarajevu zavratno uvozen nočni čuvaj Aman Hamzič. Morilec mu je s cepinom preklal glavo. Policija sprva ni mogla zločinu naštet, kasnejše je pa zavedela, da je k Hamziču zahajal neki tihotapek tobaka. Po skorod v dva meseca po izvedovanju se je te dni policija posrečilo izslediti morilca v osebi Murata Komaria iz Izvija, ki je pričnjal umor v tudi povedal, da je imel name ţrečev oropati, da se mu pa to ni posrečilo. Pri zločinu je bila sodeloval tudi njegova prijatelj Zajko Hadžić, katerega sedaj policija izšteje. Morilca so izročili sodišču.

Iz Liubljane

—lj Praznik slovenske pesmi in lepega petja je vsako leto novinarski koncert na vedenju našega 1. decembra. Slovenci smo znani po svetu kot lirični narod mehkega srca in ljubezni do petja. Kamorkoli zanese usoda nekaj Slovencev, se razlega naša pesem, ki jo povsod radi poslušajo. Na svoje narodne pesmi in pesmi v pevskem društvu smo Slovenci res lahko ponosni tuji pred zunanjim svetom. A vsakoletni novinarski koncert je obenem praznik našega petja. Čeprav je obenem po dovršenih študijah druža kruha in zaslužka. Seveda to tudi vse želimo, ker je pa težko, naj se tem umaknemo poročeno uradnico? Ne, to ni socialno. Saj so bile te tudi neporočene, a po letih veste službe, ko so se poročile, naj se pa umaknemo drugim. To bi bilo nujno, ker mora odbor že v avgustu določiti višino naklade, ki je umiljivo, da more vzeti kot temelj za kalkulacijo pri nakladi samo število članov, ki so bili priglašeni že meseca avgusta. Temu številu je odbor še pristrel približno 3000 članov — zamudnikov in tako določil naklado družbenih knjig za to leto. Kakor pa se je sedaj pokazalo, prekaša končno število članov daleko prvotno kalkulacijo kar ima za nujno posledico, da je družbi »Vodnikova pratika« za l. 1930 že pošla. Člani, ki se prijavljajo sedaj, lahko torej dobre samo še tri ostale knjige brez »Vodnikove pratike«. To bodo opomin vsem onim, ki odlagajo plačilo članarine do zadnjega trenutka, češ eaj je še čas! Zato prosi družbina uprava, da se prihodnje leto izogne takim in enakim neprilikam, gg. povernike, da po možnosti pobero članarino za prihodnje leto že pri razdeljevanju letošnjih knjig. S tem prihodnjem delu sebi, obenem pa zelo, koristijo družbi.

Sviene nogavice ġ. B. Ł.

s špico, v vseh modernih barvah, garantirano pristne kvalitete, samo pri Srečko V

Augustus Muir

47

Črna maska*Roman*

Z avtomobilom dobre pol ure. Ta hiša je krasna. Njegova soba je pravi hram. V nji ima ogromne orgle, na katere igra navadno pozno v noč. Prior je glasbeni genij — zdi se mi, da zna svojo dušo odkriti z glasbo, ker je ne more z besedami.

— Kaj mislite s tem? — je vprašal Hepburn začuden.

Spomnil se je raznih govorov o tem možu — kako so nekateri trdili, da je nem. drugi zopet, da je samotar, kateri vsi sovražijo.

— Mislila sem, da veste to. Ste bili njegov prijatelj?

— Ne, slišal sem pa, da je nem.

— Res je, — je pritrdirila Raquel. To se je zgodilo, ko je bil še dete v Armeniji. Kriv je bil kremplji.

— Kremplji? Kaj vrata pomeni to? — je vprašal Hepburn presenečeno.

Raquel je zmajala z glavo.

— Ne smela bi govoriti o tem. To je strašno. Železen krempliček so mu potisnili v grlo. To se je zgodilo vprsto njegovih roditeljev, katere so hoteli na ta grozni način prisiliti, da bi se odpovedali svoji veri. In te strašne muke so krive, da je Prior zdaj takrat in neizprosen.

— Ževel bi, da storite nekaj zame, — je dejal Hepburn z drhtecim glasom. — Ali morete zvedeti, če so pripeljali istočasno z menoi v to hišo tudi neko dekle?

— Prišla je nova tajnica, — je odgovorila Raquel. — Nam sicer tega nismo povedali, pač pa smo mislile, da je nova tajnica.

— Ste jo videli? — je vprašal radovedno.

— Da, toda samo mimogrede. Zdele se mi je zelo lepa, samo preveč blede.

To je Hepburnu zadostovalo, da se je pomiril. On in Rosamunda sta bila jetnika v tej hiši, in to, kar mu je pravila Raquel o gospodarju, ni bilo posebno privetno.

Vstal je in se ozri na Raquel.

— Ne vem, čemu ste prišli sem. Morda ste mi hoteli sporočiti kak ukaz Johna Priorja ali pa mi imate naročiti kaj drugega. Povejte mi odkrito, prosim.

— To ni res. Nobenega ukaza vam ne prinašam.

— Torej ste prišli, da sporočite Priorju moj ukaz?

— Motite se, ponovno izjavljam, da se motite. — Vstala je. — Ne, lažem, res vam moram nekaj sporočiti. Z nasvetom prihajam k vam. Ne bodite neumni. Ne storite ničesar proti Johnu Priorju. Če kaj storiti, bosta bridko obžalovali. A dekle, o katerem ste govorili? Kdo?

Hepburn se je prikel za glavo in omahnil na blazine.

— Ah, že razumem. Začujbjeni ste v njo.

Slišal je njen besede, pa se ni zmenil na nje. Vzrvnal se je in ji pogledal v oči.

— In kaj če bi bil?

Kar se je zavedel, da ji je morda nehoti priznal, kar je hotela vedeti. Iztegnil je roko in jo srđito pogledal.

— Igrati ste se hoteli z menoj, podla duša! — je vzdušnik ogorčeno. — Nekaj ste zasmivali proti meni. Nisem tako neumen, da bi ne vedel. Povem vam pa, da se lahko vrnete k svojemu šefu in mu sporočite, da se je naklep izjalovil. Povejte mu, da ga držim krepko za vrat in če je Rosamunda Grey v njegovi hiši, naj jo takoj izpusti, sicer ne jamčim za njegovo glavo. Ste si zapomnili vse to, gospodinja?

Prijela ga je za roko in se mu nasmehnila toda njene oči so bile zagognete.

— Vem, da nište blazni, gospod Hepburn. Bili ste tako previdni, da mi niste ničesar izdal.

— Saj tudi ne morem izdati ničesar, kajti ta lopov Prior ve vse.

— O tem nisem prepričana. Govorila sem že z Rosamundo Grey, pa moram priznati, da pozna ljudi bolje nego vi. Ženska vidi ženski v dušo. Želim vam obilo sreče, gospod Hepburn. Mislim, da jo boste potrebovali.

Smeje je ugasnila luči in izginila v temo. Hepburn je slišal, kako se je okno od zunaj zaprlo, po tem je bilo pa vse tiho.

Poziv

Hepburn je omahnil na posteljo. Čutil je, da je klub vsej previdnosti zbleknik nekaj, kar bi bil lahko prihranil zase. Ta zavest ga je jezila.

Ali je prišla Raquel k njemu samo zato, da bi zvedela, če je pripravljen skleniti kompromis? Ali pa je imela še kak drug namen? Kaj je hotel od njega John

Prior, je dobro vedel. V jekleni dvorani v Park Lane so bili dokazi, ki bi lahko spravili na vesala vse člane zločinske tolpe s Priorom in Colensov vred.

To je bilo jasno. Pač pa Hepburn ni razumel, zakaj je Colensov dober prijatelj iztrgal njega in Rosamundi iz Colensovih rok.

Naj bo že kakorkoli, zdaj sta v hiši Johna Priorja, izročena temu tiranu na milost in nemilost. Toda brez moči nista bila — še daže ne. Poznala sta kombinacijo ključavnice na vrati jeklene dvorane. A kdor je vedel, kako se odpirajo vrata jeklene dvorane, je bil na koncu. Vprašanje je seveda, če bosta mogla kljubovati Prioru.

Po tem so se Hepburnove misli vrnille k Sandyju in Jimu. Rad bi bil vedel, kaj se je jima pripetilo in kaj počenjata. Če sta bila tako lahkomisne, kakor on, je Rosamundina zadava izgubljena.

Brez Sandyjeve pomoči je imel Fairfax mašo nadre na strečen prihod v London. Toda Fairfax je bil zdaj edini, ki je mogel Rosamundi in njemu pomagati. Fairfax ve, kaj storiti, ali se je treba še pogajati ali pa podklicati na pomoč policijo in zadati Colensovi točni smrtni udarec.

Cim boli je Hepburn o tem razmisljaj, tem boli je bil prepričan, da mora počakati pri Johnu Prioru v nadi, da se Sandyju posreči spraviti ameriškega advokata na varno.

Nenkrat je Hepburn dvignil glavo. Nekaj se je bilo zganilo. Njegove oči, vajene teme, so dobro razločevala okno in medlo svetlobo za njim. In baš to ga je zanimalo.

Ležal je nepremično in čakal, kaj bo. Spocetka je bil prepričan, da se ni zmotil. Kmalu je pa zagledal skozi okno visoko postavo. Izginila je in se znova pojavila malo bliže oknu.

— To je Raquel, — je pominil. — Vrnila se je. Kaj neki hoče?

Postava se je ustavila in Hepburn je spoznal, da se je zmotil. Ni bila Raquel, kajti ona je nosila dolgo cbleko. Ženska sploh ni bila. Dasi pieča niso bila široka, se jim je poznao, da so moška.

— Kdo neki je? — je pominil Hepburn in vstal.

Nekaj je zarožljalo. Nekdo je od zunaj odpril okno. V naslednjem higu se je na postava izvrzvala in izginila.

Hepburn je planil s postelji. Zaletel se je v stol in malo je manjkal, da ni padel. Po tem je zaslišal, kajko je zarožjal ključ v vrati na hodniku.

Hepburn je stal nepremično. Srce mu je močno utriplalo in po glavi so mu rjale čudne misli. Kaj je pomenilo odpiranje okna? Ali mu je hotel John Prior pokazati svojo moč ali pa je bil miglaj, da je pomoč bližu?

Ali pride iz sobe prej, predno se odpro vrat za njim? Na to vprašanje je bilo treba nemudoma odgovoriti. Če je prišla pomoč, je vedel, da bo bolje počakati, nego z naglico vse pokvariti.

Skočil je nazaj k postelji. Položil je glavo na vrglavje in zatisnil oči v hipo, ko so se vrata odprila in ko je nevidna roka prižgal luči.

— Zdaj spregovori z vami gospod Prior, — je dejal melodičen gias. — Pravite se!

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

Potri globoke žalosti naznamjam, da je naš srčno ljubljeni oče, starci oče, stric in tast, gospod

Fran Turk

po domače Nežen
posetnik

dne 24. t. m., previden s tolažili sv. vere, v splošni bolnici v Ljubljani mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnkega se bo vršil v torek, dne 26. t. m., iz domače hiše na farni pokopališču v Dragi.

Draga Lazi, dne 25. novembra 1929.

Žalujoči ostali.

Poredni Bobi

Kdo se ga ne spominja, ko je bil svoje ljudomušnosti vsaki dan v »Jutru«. Sedaj so izšle te prigode v liceni knjižnici, ki bo v veselje mladih, a tudi odrasli jo bodo z veseljem vzel v roke in se Bobi-ju od srca srejali.

Miklavž in Božiček

bosta mladino gotovo najbolj osrečila s knjižico s 108 slikami.

Knjižico je dobiti v Ljubljani

v Oglašenem oddelku »Jutra« v Ljubljani, Presernova ulica št. 4 Pri podružnicah »Jutra« v Mariboru in Celju

Po pošti pa jo razpošilja uprava »Jutra« v Ljubljani

Cena knjižico je Din 12.— Po pošti Din 14.— Znesek je vposlati v naprej.

Proces proti modernim križarjem

42 članov sekte Fedorovcev pred boljševikim revolucionarnim tribunalom — Pretežna večina obsojena na smrt

V Voronežu se je pričela te dni senzacionalna obravnavna proti verski sekci Fedorovcev, ki je dobila ime po svojem ustanovitelju in poglavaru Fedru Ribalniku. Sektanti so bili oboženi aktivne udeležbe pri verskem pokretu in protirevolucionarnega delovanja, na perjene proti sovjetski vladi. Na obtožni klopi je sedelo 42 aktivnih članov sekete, razdeljenih v dve skupini. V prvo skupino je spravilo državno pravdinstvo neposredno člane sekete, ki so nosili bele plašče in visoke čepice, na katerih so viseli veliki križi. Člane sekete so priveli v sodno dvorano v originalnih oblačilih. Vsi so odločno odklonili poziv predsednika revolucionarnega tribunala, naj sedejo in odgrnejo obrave, da bi jih mogli fotografirati. V drugo skupino spadajo vsi obtoženci, ki so simpatizirali s sekto in delali vse, kar jim je bilo naročeno. Obtožnica, katero je sestavil sovjetski državni pravnik, trdi, da so vodili sekto bogati kmetje, ki so dobivali navodila in podporo iz možanstva.

Pri prvem zaslišanju med razpravo so obtoženci trdrovratno mcičali in odgovarjali na vsa vprašanja s stereotipno izjavo, da ve to samo kralj v nebesih. Nekateri obtoženci so na vsa predsednikova vprašanja odgovarjali: »Kristus je vstal od mrtvih. Član sekete Oporkin je pripovedoval sodnikom, da je prispet iz Novega Jeruzalema, da je star 45 let, da je imel neko ženo, ki je postala poznej njegova sestra in da ve samo nebeski oče, koliko je imel z njo otrok Moskovska »Pravda« poroča, da je včasih na mizi pred sodnikom kot korpus delicti trobobjica z napisom »Hoče carja hraniti«. S to zastavo so hočili sekanti to vse v procesiju so bile tako dobro organizirane, da so spomnjevale vojaške čete. Razprava je pokazala, da so Fedorovci čakali na prihod bele armade pod vodstvom arhangela Mihaela. Za sprejem belega gardistov so organizirali sekanti poseben oddelek pod vodstvom bivšega podčastnika Tockega. Oddelek je štel 1000 mož.

Moderni križarji so imeli tudi svoj politični program. Med razpravo se je izkazalo, da so agitirali proti sovjetski posoju, če da je nebeski oče prepovedal kupovati obligacije. Nastopajo so tudi proti sovjetskemu zadružništvu, v katerem so videli Antikristovo organizacijo. Fedorovci so imeli pristaše v mnogih vseh voronovskeh gubernij. Za zvezo med njimi so skrbeli posebni kurirji. Po vseh so prirejali javna zborovanja, na katerih so razpravljali o terorističnih činjih proti sovjetskim uradom. Član sekete Parhomenko je začigal hriše uglednih pristašev sovjetskega režima. V vasi Nova Kalitava je začigal več hiš in sicer vse na širokih straneh hkrati, tako da je nastal požar v obliki križa. Oporkina so smatrali vsi obtoženci za svetnika. Pred sodiščem je moral tudi bivši član komunistične

moderni križarji so imeli tudi svoj politični program. Med razpravo se je izkazalo, da so agitirali proti sovjetski posoju, če da je nebeski oče prepovedal kupovati obligacije. Nastopajo so tudi proti sovjetskemu zadružništvu, v katerem so videli Antikristovo organizacijo. Fedorovci so imeli pristaše v mnogih vseh voronovskeh gubernij. Za zvezo med njimi so skrbeli posebni kurirji. Po vseh so prirejali javna zborovanja, na katerih so razpravljali o terorističnih činjih proti sovjetskim uradom. Član sekete Parhomenko je začigal hriše uglednih pristašev sovjetskega režima. V vasi Nova Kalitava je začigal več hiš in sicer vse na širokih straneh hkrati, tako da je nastal požar v obliki križa. Oporkina so smatrali vsi obtoženci za svetnika. Pred sodiščem je moral tudi bivši član komunistične

Ivan Pakiž, Ljubljana,
Pred Školijo 15,
nudi budilke (Weckerice) po Din
60.— 3-letno jamstvo. 2307

ILIRIJA oremog

Pošteno dekle

marljivo in zanesljivo, za vse hišne posete, ki ubli deco in je večja šivanja, sprejme ugledna obitelj. — Prednost imajo one, ki govorijo nemški. Samo resna dekleta, ki reflektirajo na dobro in stalno službo ter dobro postopanje in oskrbo, naj pošljajo svoje ponudbe na naslov: Robert Wesel, Sušak.

2575

Učenca poštensih staršev in močne narave, ki ima par razredov srednje ali meščanske šole, sprejme takoj v trgovino meščanskega blaga. Lastnorocno pisane dopise na naslov: Franc Picek, trgovina, Ribičica, Dolensko.

2574

Ribje olje sveže, najfinje, norve